

Цивільне право і цивільний процес

УДК 347.77:341.9(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14244250>

**Проблеми гармонізації національного законодавства з міжнародними
стандартами захисту прав інтелектуальної власності**

Кірін Роман Станіславович,

доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник, відділ економіко-правових проблем містознавства, Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова Національної академії наук України», м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-0089-4086>

Петренко Віталій Олександрович,

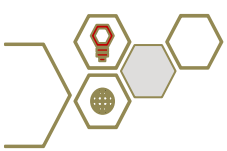
доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри, Український державний університет науки і технологій, факультет дизайну машин та захисту довкілля, кафедра інтелектуальної власності та управління проєктами, м. Дніпро, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-5017-1674>

Калмиков Андрій Володимирович,

магістрант, Український державний університет науки і технологій, факультет дизайну машин та захисту довкілля, кафедра інтелектуальної власності та управління проєктами, м. Дніпро, Україна, <https://orcid.org/0009-0009-8749-2581>

Прийнято: 08.11.2024 | Опубліковано: 29.11.2024

Анотація. Дослідження спрямоване на аналіз гармонізації національного законодавства України у сфері інтелектуальної власності з міжнародними

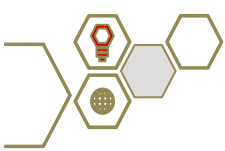
стандартами. У статті розглянуто актуальні проблеми правового регулювання, виявлено ключові виклики у сфері захисту інтелектуальної власності та запропоновано рекомендації для вдосконалення правозастосування. Особливу увагу приділено адаптації національних норм до положень міжнародних угод, таких як Угода ТРІПС, Бернська конвенція, Паризька конвенція та інші.

Методологічну основу дослідження складають загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема метод порівняльного аналізу для оцінки відповідності українського законодавства міжнародним стандартам, метод системного аналізу для виявлення прогалин у правовому регулюванні, а також метод узагальнення, що дозволив сформулювати практичні рекомендації. Джерельна база включає національні й міжнародні нормативно-правові акти, аналітичні звіти та наукові публікації.

Результати дослідження свідчать про значний прогрес у гармонізації національного законодавства, зокрема у сферах авторського права, патентного захисту та охорони промислових зразків. Водночас зберігаються проблеми, пов'язані з ефективністю правозастосування, особливо у цифровій сфері, де порушення авторських прав залишаються поширеними. Виявлено недостатню координацію між державними органами, бізнесом і громадськістю, що ускладнює впровадження міжнародних стандартів.

Запропоновано рекомендації щодо посилення інституційної спроможності Національного офісу інтелектуальної власності, вдосконалення моніторингу правозастосування, активізації інформаційно-просвітницької роботи та стимулювання інноваційної активності. Гармонізація законодавства у сфері інтелектуальної власності є ключовим етапом інтеграції України до глобальної правової системи, що сприятиме створенню сприятливого середовища для інноваційного розвитку країни.

Ключові слова: адаптація законодавства, система органів державної влади, правова охорона, правові стандарти ЄС, імплементація.

Problems of Harmonisation of National Legislation with International Standards of Intellectual Property Rights Protection

Roman Kirin,

Doctor of Law, Associate Professor, Leading Researcher, Department of Economic and Legal Problems of Urban Studies, State Organization “V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine,” Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-0089-4086>

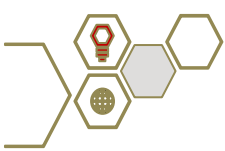
Vitalii Petrenko,

Doctor of Technical Sciences, Professor, Department Manager, Department of Intellectual Property and Project Management, Faculty of Machines Design and Environmental Protection, Ukrainian State University of Science and Technologies, Dnipro, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-5017-1674>

Andrii Kalmykov,

Undergraduate Student, Department of Intellectual Property and Project Management, Faculty of Machines Design and Environmental Protection, Ukrainian State University of Science and Technologies, Dnipro, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0009-8749-2581>

Abstract. The study is aimed at analysing the harmonisation of Ukraine's national intellectual property legislation with international standards. The article examines current issues of legal regulation, identifies key challenges in the field of intellectual property protection and offers recommendations for improving law enforcement. Particular attention is paid to the adaptation of national norms to the provisions of international agreements, such as the TRIPS Agreement, the Berne Convention, the Paris Convention and others.

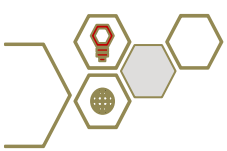
The methodological basis of the study is made up of general scientific and special methods, in particular, the method of comparative analysis to assess the compliance of Ukrainian legislation with international standards, the method of system analysis to identify gaps in legal regulation, and the method of generalisation, which allowed to formulate practical recommendations. The source base includes national and international legal acts, analytical reports and academic publications.

The results of the study show significant progress in the harmonisation of national legislation, in particular in the areas of copyright, patent protection and industrial design protection. At the same time, problems remain with the effectiveness of law enforcement, especially in the digital sphere, where copyright infringement remains widespread. Insufficient coordination between government agencies, businesses, and the public has been identified, which complicates the implementation of international standards.

Recommendations are offered to strengthen the institutional capacity of the National Intellectual Property Office, improve monitoring of law enforcement, intensify outreach and stimulate innovation. The harmonisation of intellectual property legislation is a key stage in Ukraine's integration into the global legal system, which will help create a favourable environment for the country's innovative development.

Keywords: adaptation of legislation, system of public authorities, legal protection, EU legal standards, implementation.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації та інтеграційних процесів питання гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами захисту прав інтелектуальної власності стає надзвичайно актуальним. Інтелектуальна власність, як показує досвід економічно розвинених країн, є одним із ключових чинників соціально-економічного розвитку. Саме вона виступає каталізатором інновацій, стимулює науково-технічний прогрес і сприяє конкурентоспроможності національних економік. Однак в Україні існує низка проблем, які стримують ефективний розвиток цієї сфери.

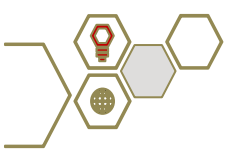
Однією з ключових проблем є низька правова культура суспільства щодо поваги до інтелектуальної власності. Високий рівень піратства та систематичні порушення авторських прав свідчать про недостатню обізнаність громадян у значенні інтелектуальної власності як економічного ресурсу. Ця ситуація ускладнюється недосконалістю нормативно-правового регулювання та відсутністю дієвих механізмів захисту прав інтелектуальної власності.

Особливого значення набуває проблема професійної підготовки фахівців, які залучені до реалізації законодавства у цій сфері. Низький рівень обізнаності серед суддів, працівників правоохоронних органів, митних і податкових служб ускладнює ефективне правозастосування, що, своєю чергою, послаблює гарантії захисту авторських і суміжних прав.

Крім того, існує потреба у вдосконаленні нормативної бази через її недостатню системність, відсутність наукової обґрунтованості та фрагментарність. Гармонізація законодавства повинна включати інтеграцію міжнародних стандартів, підвищення рівня демократизації правотворчості та створення умов для ефективного регулювання відносин, які виникають у процесі інтелектуальної творчості.

Отже, сучасний стан захисту прав інтелектуальної власності в Україні потребує комплексних змін, спрямованих на адаптацію законодавства до міжнародних вимог, формування культури поваги до інтелектуальної власності та забезпечення реальних механізмів її захисту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літератури у сфері дослідження інтелектуальної власності показує, що проблема її ефективного правового регулювання є однією з ключових у сучасній юридичній науці. Багато авторів звертають увагу на зростання ролі інтелектуальної власності в умовах цифрової трансформації суспільства, де основними активами стають нематеріальні ресурси. Це зумовлює потребу в адаптації законодавства до нових викликів, таких як захист прав у цифровому середовищі, боротьба з порушеннями авторських прав в Інтернеті та розробка сучасних механізмів ліцензування.

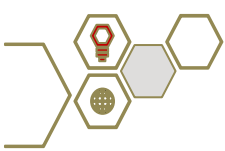
Підхід, що базується на міжнародних стандартах, зокрема положеннях Угоди ТРІПС, Бернської конвенції та Директив ЄС, дозволяє визначити ключові напрями гармонізації. У цьому контексті, важливими є праці Бошицького Ю. Л. [1], Киричук А. С., Шевчук Т. М. [2], що наголошують на необхідності синхронізації національного законодавства з міжнародними нормами через імплементацію прозорих процедур реєстрації, розширення правових інструментів захисту та чітке регулювання цифрових аспектів. У нашій роботі враховано ці положення для оцінки рівня адаптації українського законодавства.

Інший важливий підхід, висвітлений у дослідженнях Міць А. М. [3], Гачкевич А. [4] стосується інституційної реформи. Дослідники підкреслюють, що створення спеціалізованих органів, таких як Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій, є важливим кроком у побудові ефективної системи управління інтелектуальною власністю. У рамках нашого дослідження ми врахували ці ідеї для оцінки ролі інституцій у формуванні політики в цій сфері.

Окремо варто згадати праці Кондик Д. [5], Сулейманової С. [6], що розглядають практичні аспекти правозастосування. Дослідники аналізують механізми судового та позасудового захисту прав, зокрема у цифровому середовищі. Зокрема, пропозиції щодо розробки досудових процедур вирішення конфліктів і використання технологій для моніторингу та захисту авторських прав в Інтернеті значно вплинули на вибір методології нашого дослідження.

Також відмітимо, що одній з попередніх публікацій автори проаналізували діапазон масових відкритих онлайн курсів з інтелектуальної власності на провідних платформах дистанційного навчання як елемент інформаційно-освітніх технологій [7].

Таким чином, вивчення наявних підходів та результатів попередніх досліджень дозволило окреслити комплексний підхід до розв'язання проблеми. Поєднання теоретичних концепцій із практичними аспектами забезпечило надійне підґрунтя для аналізу сучасного стану та пошуку шляхів гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами.

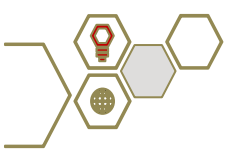
Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У цій роботі здійснено спробу узагальнити ключові проблеми гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами, водночас зосередивши увагу на питаннях, які залишаються поза межами попередніх досліджень. Це дозволяє сформулювати нові підходи до розв'язання проблем у сфері правового регулювання інтелектуальної власності, зокрема розробити рекомендації щодо модернізації законодавства та вдосконалення правозастосовчої практики.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження – аналіз основних проблем гармонізації національного законодавства України з міжнародними стандартами захисту прав інтелектуальної власності.

Завдання дослідження:

- проаналізувати сучасний стан нормативно-правового регулювання інтелектуальної власності в Україні;
- дослідити міжнародні стандарти правового захисту інтелектуальної власності та їх впровадження в правові системи інших країн;
- визначити рівень адаптації національного законодавства до положень міжнародних договорів і угод у сфері інтелектуальної власності (зокрема, Угоди ТРІПС, Бернської конвенції тощо);
- розробити пропозиції щодо підвищення ефективності гармонізації законодавства з урахуванням сучасних викликів і тенденцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах створення ефективної правової охорони інтелектуальної власності в Україні є не лише внутрішнім завданням, а й обов'язком держави перед міжнародною спільнотою. Глобалізація, стрімкий розвиток технологій і цифрових платформ вимагають від України гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами. Це не просто потреба часу, а основа для забезпечення прав громадян на творчу діяльність, захисту інтелектуальних ресурсів та сприяння інноваційному розвитку економіки [1, с. 241].

Україна вже зробила значні кроки у цьому напрямку. Розроблено законодавчу базу, яка здебільшого відповідає міжнародним нормам. Діють спеціальні закони, що охоплюють різні аспекти захисту прав на винаходи, авторські права, промислові зразки, сорти рослин тощо. Разом з тим, ключовим залишається питання ефективної реалізації цих законів, а також подальшого вдосконалення нормативно-правової бази (табл. 1).

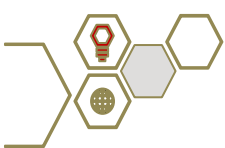
Таблиця 1

Характеристика основних законів України у сфері інтелектуальної власності

Основний зміст	Недоліки
<i>Про охорону прав на винаходи і корисні моделі</i>	
Встановлює правовий режим захисту винаходів і корисних моделей, порядок реєстрації, отримання патентів та їх охорони.	Складність процедури реєстрації, недостатня швидкість розгляду заявок, недостатній контроль за порушеннями.
<i>Про охорону прав на промислові зразки</i>	
Регулює порядок набуття прав на промислові зразки, їх використання та захист.	Відсутність чіткого розмежування понять «промисловий зразок» і «винахід», тривала процедура отримання прав.
<i>Про охорону прав на знаки для товарів і послуг</i>	
Визначає процедуру реєстрації торговельних марок, права та обов'язки власників, а також способи захисту порушених прав.	Висока вартість реєстрації для малого бізнесу, недостатній захист від недобросовісної конкуренції.
<i>Про охорону прав на сорти рослин</i>	
Забезпечує правовий захист сортів рослин, порядок їх реєстрації, використання та розповсюдження.	Складна процедура реєстрації нових сортів, недостатнє фінансування для проведення експертиз.
<i>Про правову охорону географічних зазначень</i>	
Регулює порядок надання правової охорони географічним зазначенням походження товарів, їх використання та захист.	Низька популярність системи серед виробників, відсутність достатньої правової культури у цій сфері.
<i>Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів</i>	
Встановлює правила реєстрації та захисту прав на топографії інтегральних мікросхем.	Низький попит на реєстрацію через складність і вартість процедури, недостатній розвиток галузі в Україні.
<i>Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаних з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування</i>	
Визначає порядок ліцензування діяльності у сфері виробництва дисків і боротьби з піратством.	Застарілість закону через зниження актуальності фізичних носіїв, недостатнє охоплення цифрових форматів.

Джерело: складено авторами на основі [8-14]

Наразі схвалена Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період до 2025 року, що відображає прагнення держави

створити сучасну та ефективну систему охорони інтелектуальної власності [15]. Ця стратегія розроблена з урахуванням глобальних викликів і тенденцій, а також національних інтересів України. Головною її метою є забезпечення сталого розвитку інтелектуальної сфери як одного з ключових чинників економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності країни (рис. 2).

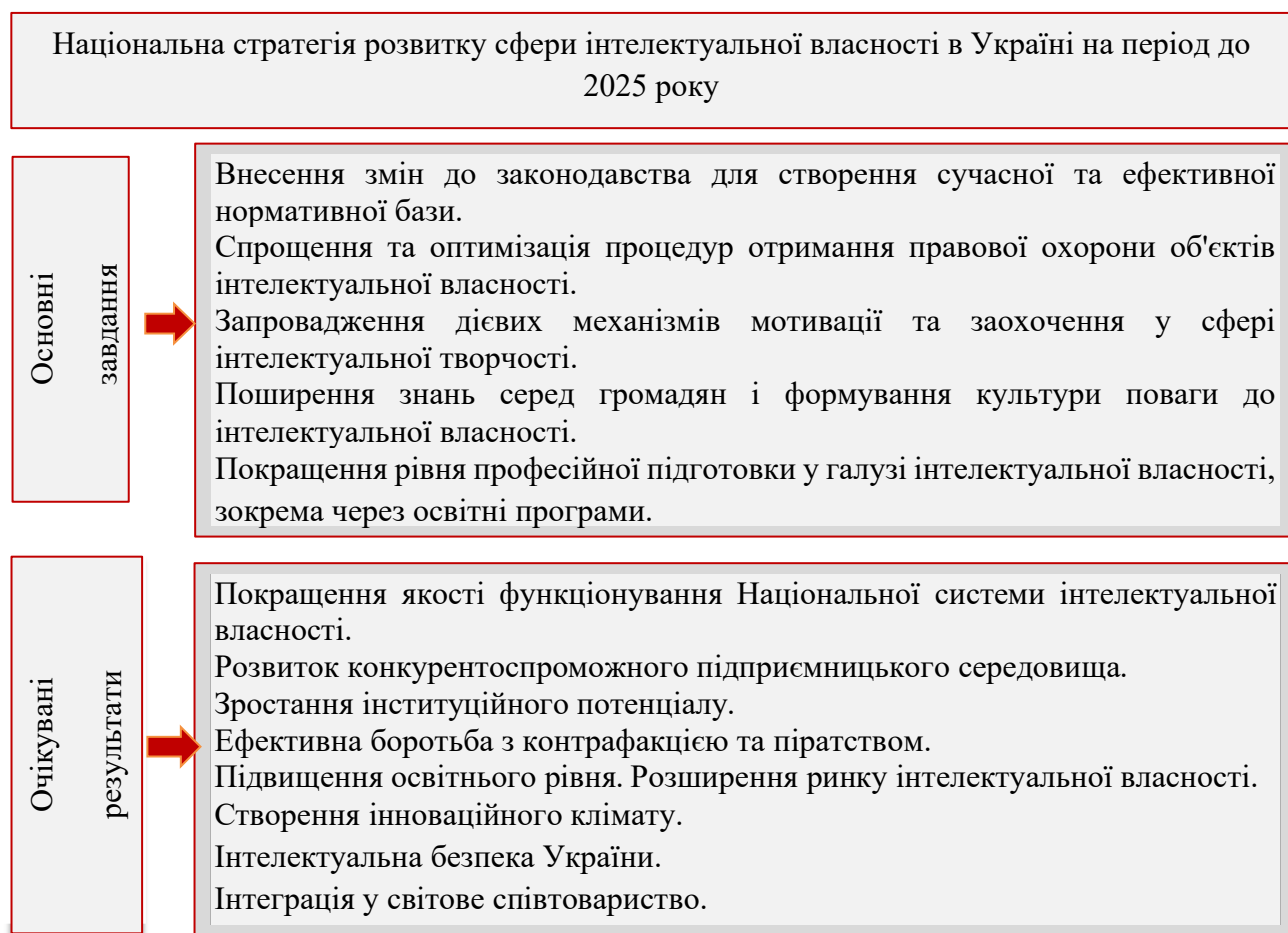
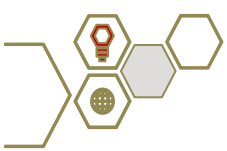

Рис. 2. Механізм реалізації Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період до 2025 року

Джерело: власна розробка авторів

Суттєвим елементом стратегії є інтеграція сучасних наукових ідей і технологій, включаючи грід-технології, що сприятимуть формуванню інноваційної моделі розвитку. Це вимагає вдосконалення правової бази та механізмів державного управління у сфері інтелектуальної власності. Не менш важливим завданням є створення ефективних інструментів захисту прав

інтелектуальної власності та посилення відповідальності за їх порушення. У цьому контексті акцент зроблено на розробці методик запобігання та розслідування злочинів у цій сфері.

Особливу увагу приділено підвищенню обізнаності населення та розвитку культури поваги до інтелектуальної власності. Це включає освітні програми, спрямовані на формування нового покоління фахівців, які розуміють важливість інтелектуальних прав і здатні захищати їх на практиці. Інтеграція української системи інтелектуальної власності у світову економічну спільноту також є одним із ключових пріоритетів. Це передбачає розширення міжнародного співробітництва та впровадження кращих практик у національне законодавство.

Окремо виділено питання забезпечення інтелектуальної безпеки, зокрема управління утилізацією виробів, що містять інтелектуальні компоненти, та фінансове забезпечення впровадження інновацій. Національний моніторинг і оцінка впровадження стратегії спрямовані на оперативне реагування на нові виклики та коригування підходів у разі необхідності.

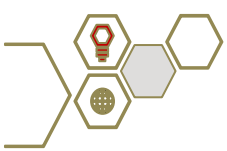
Стратегія підкреслює важливість переходу від індустріальної до постіндустріальної економіки, де головним ресурсом стає знання. Її впровадження сприятиме зростанню економічного потенціалу України, інтеграції в міжнародний економічний простір і підвищенню рівня життя громадян. Успішна реалізація поставлених завдань має на меті не лише розв'язання поточних проблем, але й створення основ для довгострокового інноваційного розвитку країни.

З 28 жовтня 2022 року розпочав діяльність Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УкрНОІВІ) – державна організація, що формує сучасну політику у сфері інтелектуальної власності в Україні [16]. Її діяльність охоплює широкий спектр завдань – від реєстрації об'єктів авторського права до гармонізації законодавства з міжнародними стандартами (табл. 2).

Таблиця 2

Функції та завдання УкрНОІВІ

Назва	Характеристика
-------	----------------

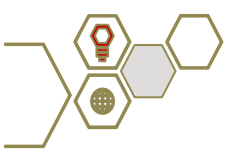
Інформаційна та реєстраційна діяльність	УкрНОІВІ займається державною реєстрацією об'єктів промислової власності, таких як промислові зразки, та видачею відповідних свідоцтв. Ці свідоцтва підтверджують правомірність дій, пов'язаних із використанням об'єктів авторського права, що сприяє забезпеченню прозорості у цій сфері.
Узагальнення міжнародного досвіду	Організація активно вивчає та адаптує міжнародну практику, роблячи українське законодавство максимально відповідним європейським нормам. Це дозволяє Україні наблизитися до найкращих світових стандартів захисту інтелектуальної власності.
Освітня діяльність	УкрНОІВІ відіграє важливу роль у підготовці фахівців, що працюватимуть у сфері інтелектуальної власності. Це включає освітні програми, тренінги та заходи, спрямовані на підвищення професійної кваліфікації.

Джерело: складено авторами на основі [5, с. 60]

Основна мета цих змін – створити прозору, ефективну та зрозумілу систему захисту прав інтелектуальної власності, яка відповідає європейським та світовим стандартам. Адаптація національного законодавства у сфері інтелектуальної власності до міжнародних стандартів є складним і багатовимірним процесом, який зіштовхується з низкою перешкод. Незважаючи на те, що Україна є учасницею багатьох ключових міжнародних договорів, таких як Стокгольмська конвенція про створення ВОІВ (1967), Угода TRIPS про торгівельні аспекти прав інтелектуальної власності (1993), Всесвітня конвенція про авторське право (1952), Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (1886) [4, с. 81].

Однією з головних перешкод є відмінності у правових традиціях та підходах до адаптації норм. Гармонізація українського законодавства до стандартів ЄС здійснюється через впровадження положень директив і регламентів, проте ці механізми мають різну природу. Регламенти ЄС вимагають точного відображення в національному праві, тоді як директиви дають певну свободу для імплементації. Ця свобода може спричинити неоднозначності в інтерпретації положень та їх застосуванні, особливо з огляду на відсутність чіткого визначення термінів «адаптація» та «гармонізація» в українському законодавстві.

Ще однією значною проблемою є розрив у рівнях розвитку правозастосовної практики. Наприклад, імплементація положень Директиви ЄС

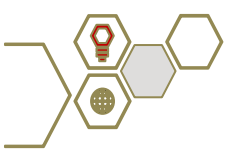
2019/790 у Закон України «Про авторське право і суміжні права» дозволила деталізувати захист прав авторів в Інтернеті, проте ці положення вимагають високого рівня професійної підготовки державних органів, таких як Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій. Недостатність ресурсів, зокрема технічних і фінансових, ускладнює ефективне виконання цих функцій.

Не менш важливою перешкодою є необхідність одночасного оновлення великого масиву нормативних актів, зокрема тих, що стосуються захисту авторських прав, товарних знаків, промислових зразків тощо. В умовах війни, що триває в Україні цей процес ускладнюється обмеженнями, пов'язаними з фінансовими та людськими ресурсами. Крім того, потенційно привабливими для України є елементи зарубіжного досвіду, які доцільно врахувати в процесі реформування інституційно-правового забезпечення сфери інтелектуальної власності [17].

Особливу увагу привертає проблема запровадження інноваційних підходів до регулювання, наприклад, інтерактивного доступу до об'єктів авторського права або способів боротьби з піратством в Інтернеті. Попри імплементацію положень ЄС у цій сфері, на практиці реалізація таких норм зіштовхується з недосконалістю інфраструктури та браком досвіду у розв'язанні подібних питань.

Окрім того, міжнародна гармонізація часто стикається з опором через побоювання втрати національного суверенітету у сфері правового регулювання. Це особливо помітно у випадках, коли адаптація міжнародних норм передбачає кардинальні зміни в усталених механізмах правозастосування.

У підсумку, попри значний прогрес, досягнутий Україною в процесі гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами у сфері інтелектуальної власності, залишаються системні проблеми, які потребують вирішення. Це вимагає комплексного підходу, що включає як удосконалення правової бази, так і зміцнення інституційної спроможності відповідних органів.

Висновки. Таким чином, здійснений у ході дослідження ґрунтовний аналіз сучасного стану нормативно-правового регулювання інтелектуальної власності в Україні дозволив підсумувати наступне.

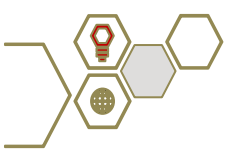
1. Виявлено, що країна зробила значні кроки на шляху гармонізації законодавства із міжнародними стандартами, однак цей процес залишається неповним. Попри запровадження таких важливих ініціатив, як створення Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій, існують виклики, пов'язані з практичною імплементацією норм, забезпеченням ефективного захисту прав у цифровому середовищі та розвитком механізмів досудового врегулювання спорів.

2. Обґрунтовано, що міжнародні стандарти правового захисту інтелектуальної власності, закріплені в Угоді ТРІПС, Бернській і Паризькій конвенціях, стали основою реформування українського законодавства. Досвід інших країн свідчить про успішність механізмів, які поєднують інституційну автономію органів інтелектуальної власності, розвиток цифрових інструментів реєстрації та моніторингу об'єктів, а також посилення інтернет-регулювання. Ці елементи мають бути максимально інтегровані в українську систему.

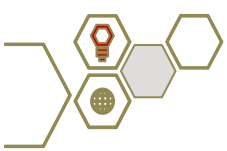
3. Проаналізовано рівень адаптації національного законодавства, який показав, що Україна досягла помітних успіхів, але є необхідність у подальшій інтеграції положень міжнародних договорів у внутрішній правовий порядок. Зокрема, потребують вдосконалення норми, спрямовані на боротьбу з порушеннями авторського права в Інтернеті, процедури виявлення та припинення таких порушень, а також механізми захисту прав суб'єктів інтелектуальної власності у цифровому просторі.

Список використаних джерел

1. Бошицький Ю.Л. Деякі організаційно-правові аспекти удосконалення правової охорони інтелектуальної власності в сучасній Україні. *Часопис Київського університету права*. 2020. Вип. 3. С. 239–247. DOI: 10.36695/2219-5521.3.2020.43 (дата звернення: 28.09.2024).

2. Киричук А.С., Шевчук Т.М. Гармонізація законодавства України та Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2019. Вип. 34. С. 81–89.
3. Міць А.М. Процесуальні проблеми захисту прав інтелектуальної власності в контексті міжнародно-приватних правовідносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №8. С. 115–118. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-8/28> (дата звернення: 28.09.2024).
4. Гачкевич А. Гармонізація законодавства України з правовими стандартами ЄС у сфері інтелектуальної власності. *Молода нація*. 2003. Вип. 4. С. 79–86. URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/57325> (дата звернення: 28.09.2024).
5. Кондик Д. Сучасні аспекти гармонізації законодавства про авторське право України та ЄС: порівняльно-правовий аналіз. *Law. State. Technology*. 2023. Вип. 3. С. 56–62. DOI: <https://doi.org/10.32782/LST/2023-3-10> (дата звернення: 28.09.2024).
6. Suleimanova S. Comparative Legal Analysis of the Role of Artificial Intelligence in Human Rights Protection: Prospects for Europe and the Middle East. *Pakistan Journal of Criminology*. 2024. Vol. 16, No. 03. URL: <https://www.pjcriminology.com/wp-content/uploads/2024/05/58-Comparative-Legal-Analysis-of-the-Role.pdf> (date of access: 23.09.2024).
7. Roman S. Kirin, Volodymyr L. Khomenko, Alexander A. Pashchenko (2020) Classification criteria for Massive open online Courses on Intellectual Property. *Information Technologies and Learning Tools*. Vol 78 № 4. pp. 315-330. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v78i4.3353> (дата звернення: 28.09.2024).
8. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 7. С. 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text> (дата звернення: 28.09.2024).
9. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 7. С. 34. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text> (дата звернення: 28.09.2024).
10. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України.

Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994. № 7. С. 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text> (дата звернення: 28.09.2024).

11. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1993. № 21. С. 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12#Text> (дата звернення: 28.09.2024).

12. Про правову охорону географічних зазначень: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1999. № 32. С. 267. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text> (дата звернення: 28.09.2024).

13. Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1998. № 8. С. 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 28.09.2024).

14. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаних з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2002. № 17. С. 121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2953-14#Text> (дата звернення: 28.09.2024).

15. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період 2020–2025 роки. URL: <https://ukrpatent.org/atachs/IP-Strategy-2020-25.pdf> (дата звернення: 28.09.2024).

16. Деякі питання Національного органу інтелектуальної власності: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2022 р. № 943-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/943-2022-р#Text> (дата звернення: 28.09.2024).

17. Kirin R., Petrenko V., Khomenko V. Supervision (Control) in the Field of Intellectual Property: Experience of Some Foreign Countries. *International independent scientific journal*. 2023. № 52. Р. 3-8. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8139535> (дата звернення: 28.09.2024).